

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Forum Competens Quæstionibus ex Universo Jure
selectis, atque ad praxin utilissimis illustratum, Seu
Tractatus Canonico-Civilis**

Friderich, Melchior

Ingolstadium, 1709

§. I. Quænam Causæ sint Mixti Fori?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61662)

ajunt Befold. *Thesaur. Pract. V. Abforderung & Berlich. tom. 1. conclus. 6. prin.* ubi plurimos allegat. Possunt igitur Imperator simul & Status causas à Camera avocare, utpote à quibus ipsa jurisdictionem habet, & quos huic suo juri renuntiâsse nusquam legitur. Neque obest, quod ille ulterius ait, eam jurisdictionem lege delatam fuisse: cum constet, posse illum legem tollere, qui tulit. Cæterum possunt ab Aulico Concilio impetrari Literæ Promotoriales seu Imperiale Rescriptum ad Camera Imperialem pro excitanda & acceleranda justitiâ, ut ista maturè & celeriter admittretur, uti præter experientiam & usum quotidianum testantur Gerard. *de Supr. J. R. Germ. Judic. discurs. 1. c. 3.* Schvveder. *l. c. n. 7. in fin.* D. ab Andlern *l. c. n. 40.*

753. Quemadmodum verò Camera Imperiali, quando in causis eò pertinentibus Senatam Aulicum prævenit, salva, ut modò dixi, esse debet sua jurisdictione; ita pariter salva esse debent Statibus Imperij privilegia primæ instantiæ, Austregarum, de non appellando &c. *Instrum. Pacis Osnabrug. art. 5. §. 20. V. Cetera, R. J. anno 1654 §. 168. Ordin. Judic. Aulic. tit. 2. §.* Wir beschlen auch. *Capitul. Leopold. art. 18. Joseph. art. 17.* ubi Rescripta, Inhibitiones, Mandata, quæ his promissis adversa sunt, nulla pronunciantur. De quæstionibus, quæ nonnunquam eidem Concilio Aulico à Statibus Imperij, uti cum agitur de eorum vita & fama, moventur, privatorum non est agere, sed earum decisionem summo Imperij Capiti & Statibus relinquere.

CAPUT V.

De Causis Mixti Fori.

§. I.

Quanam Causæ sint Mixti Fori.

Cccc 3

SUM.

SUMMARIUM.

754. *Causæ Mixti Fori sunt, quæ ad Judicem Ecclesiasticum & Laicum pertinent cum jure præventionis.*
 755. *Inter Crimina Mixti Fori sunt Usura.*
 756. *Blasphemia: nisi Hæresin contineat.*
 757. *Adulterium: nisi agatur ad divortium.*
 758. *Incestus.*
 759. *Sodomia.*
 760. 761. 762. *Sacrilegium.*
 763. *Sortilegium: nisi sapiat Hæresin.*
 764. *Concubinatus.*
 765. *Polygamia.*
 766. *Assassinatus, Crimen Falsi, Incendiariorum.*
 767. *Laicus æquè ac Ecclesiasticus Judex compellere potest ad servandum Juramentum: non tamen directè ab eo absolvere.*
 768. *Ac jus dicere, si actio intentatur contra laicum pro re Ecclesiæ.*
 769. *Item exequi ultimas Voluntates ad Pias causas.*
 770. *Nec non prohibere ac tollere, quæ adversantur Religioni ac bonis moribus.*

754. Causæ Mixti Fori illæ propriè dicuntur, quæ Ecclesiastico & Seculari Foro sunt communes, seu in utroque deciduntur, ita ut præventioni sit locus, & ille Judex, qui prævenit alterum causam ad se trahendo, non possit ampliùs ab altero in cognoscendo & judicando impediri. Impropriè dicuntur Mixtæ, quarum cognitio cum eodem præventionis jure pertinet ad duos Judices Seculares aut duos Ecclesiasticos, habentes jurisdictionem concurrentem, uti habent v. g. Judex loci delicti aut contractûs, & ille, in cujus territorio domicilium habet delinquens, aut contrahens.

755. Quemadmodum, ut suprâ dictum est n. 625. Hæresis & Simonia privativè pertinent ad forum Ecclesiæ: ita complura
 alia

alia crimina sunt Fori Mixti. Et I. quidem Usura, uti communior DD. tradit apud Cavallos *Opin. Comm. opin.* 11. & Covarr. *L. 3. Var. c. 3.* contra Baldum aliisque complures, qui hoc crimen ad solum Ecclesiæ Forum pertinere existimant. Ratio assertionis nostræ est: quia Usura utroque Jure prohibita est, ut fuse prosequuntur Menoch. *de Arbitrar. casu* 398. & Gibalin. *de Usur. L. 1. c. 7. art. 4.* Ac nunquam fuisse Jure Civili permissas Usuras Lucrativas, seu Mordentes, ut vocant, sed solum Compensatorias & Punitorias, ostendere cum Wadingo ac alijs conatur Haunold. *Tom. 3. de Just. tr. 9. à n. 382.* Ex eo autem, quòd aliquod crimen prohibitum est Jure tam Sacro quàm Civili, potissimum desumunt DD. quòd cognitio de illo ad utrumque Forum pertineat: nisi crimen sit circa objectum merè spirituale, uti est Hæresis & Simonia. Limitant plurimi hanc doctrinam asseruntque, si quæstio sit non facti, sed Juris, an videlicet hic vel ille contractus sit usurarius, id decidere solius Judicis Ecclesiastici esse. Et ita teneri ab omnibus Legistis & Canonistis cum Jafone ait Clarus *L. 5. Sent. §. fin. q. 37. n. 2.* idemque tradit Covarr. *L. 3. Var. c. 3. prin.* à quibus tamen ipse recedit *l. c. §. Ego ut liberè*, ac eorum opinionem erroneam, suamque Jure verissimam esse dicit. Ego ab hac acri censura abstinendo, cum eodem, & Farin. *L. 1. Prax. Crim. tit. 1. q. 8. n. 140.* ac alijs assero, ad Forum quoque seculare hoc crimen, etiam in quæstione Juris, pertinere: nulla enim prorsus est ratio dicendi, ac omnino gratis fingeretur, quòd cognitio, utrùm aliquis contractus injustitiam contineat, ad solum Judicem sacrum pertineat. Si autem de alijs contractibus hanc controversiam decidere potest Judex laicus, poterit etiam, quando dubitatur, utrùm contractus sit usurarius. Quamvis enim verum esset, non esse prohibitas Jure Civili, non tamen sunt prohibitæ solo Jure Ecclesiastico, sed etiam Naturali, ut concors Theologorum sententia tradit contra Abulensem ac paucos alios, quorum opinionem Bannez hæreticam, alij periculpsam, temerariam, erroneam dicunt, certumque est, jam in
 Lege

Lege Veteri iudicatum fuisse, esse illicitas & iniustas, uti patet ex *Deuterom. c. 23. Proverb. 28. Psal. 14. 54. & 71. ac Ezech. 18.* Quæ autem Jure Naturæ vetita sunt, puniri etiam à Judice laico possunt.

756. II. Ad utrumque Forum pertinet Blasphemia: cùm utroque Jure sit prohibita; Canonico quidem *tot. tit. de Maledicis & Blasphemis, Civili Novell. 77.* Quia verò crimen Hæresis privativè pertinet ad Forum Ecclesiæ, ut dixi *n. 625.* idcirco si Blasphemia contineat Hæresin, videlicet si Deo negetur aliquod Attributum seu Perfectio, v. g. Justitia aut Providentia, & proferatur ab Ecclesiæ subdito seu Baptizato, solius Judicis Ecclesiastici est de ea judicare. Prolata verò ab Infideli, seu non Baptizato, v. g. Judæo, Turca, puniri potest à solo Judice seculari, ut ex communi DD. docet Jul. Clarus *l. c. §. Blasphemia n. 5.* addens tamen, quòd si Judex secularis esset negligens, Ecclesiasticus etiam in Infidelibus eam punire posset. Idem dicendum est, si Infideles subiecti sint, uti sunt Judæi, dominio temporali SS. Pontificis, aut Episcoporum; vel peregrini quidem sint, sed in ipsorum territorio temporali blasphemant. Modò dicta procedunt non tantùm de Blasphemia immediatè in Deum, sed etiam in Virginem Deiparam aliòsque Sanctos jactà; cùm verba contumeliosa etiam in hos effusa sint Blasphemia, ut constat ex *C. Statuimus 2. de Maledic. & traditur unanimi consensu à DD. Catholicis, quibus per insignem injuriam & calumniam affingit Berlich. p. 4. conclus. 1. n. 34.* ideò ab ipsis tradi, quòd committatur in Deiparam & Sanctos Blasphemia, *quoniam illis cultus & honor divinus debetur.* Nullus enim Doctorem, quos citat. *n. 33.* id dixit, sed nec ullus unquam Catholicus: ac si dixisset, Catholicus per hoc esse desisset, cùm id asserere sit hæreticum. Hinc Josephus Franciscus Borri, seu Burrhus, celebris Chymista & Medicus Mediolanensis, quòd refosso errore antiquorum Hæreticorum, quos Collyridianos dicebant, Deiparam doceret esse Deam (quod idem est, ac Divinum ei cultum deberi) petente SS. Pontifice ab Augustif.

gustissimo Imperatore Romam remissus, ac ibidem anno 1661. in effigie combustus & perpetuis carceribus mancipatus fuit, in quibus & vitam finijt anno 1695. forsan non effugiturus sortem, quam ejus effigies habuit, nisi vitam ipsi impetrasset potens magnorum Principum patrocinium.

757. III. Adulterium. Esse de Foro Canonico patet ex *C. Gaudemus 19. de Convers. Conjugat.* De Foro Civili, ex *Can. Rex 40. 23. q. 5. & L. 30. ac tot. tit. ff. § C. ad L. Jul. de Adulter.* Si tamen civiliter solum agatur de adulterio, nimirum ad divortium, restitutionem dotis, alimenta &c. solus Judex Ecclesiasticus de eo cognoscit. *C. Tuæ 5. de Procurat.* Unde si lite coram seculari Judice mota de alimentis à marito uxori separatæ præstandis is opponat adulterij crimen, ob quod uxor alimentorum jure sit privata, Judex secularis lite supersedere debet, donec quæstio incidens super adulterio à Judice Ecclesiastico fuerit terminata, ut dixi *n. 615.* ac fusè explicat Sanchez *L. 10. de Matrim. disp. 8. à n. 15.*

758. IV. Incestus, ut communiter tradunt DD. Quòd ad Forum Ecclesiæ pertineat, patet ex eo, quia Ecclesia statuit impedimenta Consanguinitatis & Affinitatis, etiam in gradibus, in quibus Jure Naturæ statuta non sunt. Quòd spectet etiam ad Forumulare, constat ex *Auth. Incestas C. de Incestis Nupt. & L. 38. ff. ad L. Jul. de Adulter.*

759. V. Sodomia. De Foro Ecclesiæ id perspicuum est ex *C. Clerici 4. de Excess. Prælator.* de Seculari ex *L. 31. C. ad L. Jul. de Adulter.* Ob crimen hoc nefandum Clericus etiam à Judice seculari puniri potest, si præcessit sententia Judicis Ecclesiastici declaratoria. Nam juxta Constitutionem Leonis X. quæ incipit *Summæ*, & Pij V. *Cum primum*, ac alteram ejusdem Pontificis *Horrendum*, Clericus per hoc crimen omni officio, dignitate, ac beneficio Ecclesiastico, ipso jure privatur. Ad quam tamen poenam incurrendam aliqui cum Navarro plures actus requirunt, alij cum Salzedo *in præct. crim. Canon. c. 86.* & Marta *p. 2. de Jurisdict. c. 16. n. 3.* unum sufficere ajunt: tum quòd poenæ in alia

D d d d

crimi-

crimina statutæ incurruntur per unum actum; tum quòd in ultima Pij V. Bulla non adhibetur verbum *exercentes*, quod juxta DD. frequentiam actuum denotat; sed verbum *perpetrantes*, quod per unum actum verificatur.

760. VI. Sacrilegium, uti patet cùm ex eo, quia est contra Religionem & res sacras, v. g. contra votum, reverentiam Ecclesijs debitam, ac punitur excommunicatione aliisque poenis Ecclesiasticis; tum ex *L. Sacrilegij 6. § L. Sacrilegi 9. ff. ad L. Jul. peculat. L. si quis 10. C. de Episc. & Cleric. Novell. 123. c. 21. §. 1.* Unde rectè inferunt DD. quòd si Clericus peccet cum laica persona, etiam ista puniri possit ab Ecclesiastico Judice; imò de Jure ob connexionem causæ puniri debere, patet ex dictis suprà n. 583. Huc referenda quoque sunt delicta, quæ laici in loco sacro perpetrant, v. g. aliquem vulnerando aut occidendo in Ecclesia. Ubi tamen ingens dissensio est inter DD. Nam Petr. & Cynus in *L. Præsent de C. his, qui ad Eccles. confug.* delicta in Ecclesia perpetrata privativè ad Judicem Eccles. spectare contendunt. E contrario Bartol. in *L. si cui §. fin. ff. de Accus. n. 3.* aliique complures, quos refert Roland. à Valle *lib. 2. consil. 24. n. 5.* soli Judici laico jurisdictionem tribuunt. Concurrentem alij cum Pappon. *lib. 4. tit. 4. 6.* agnoscunt jurisdictionem cum jure præventionis. Denique Panor. in *C. Inter alia de Immunit. Eccles. n. 29. § in C. Cum sit generale de Foro comp. n. 27.* suffragante Anchar. in *C. Postulasti de Foro comp. opposit. 3. Alex. lib. 1. consil. 131. à n. 1. Covarr. lib. 2. var. c. 20. n. 18. v. Trigesimò quintò. Roland. l. c. consil. 26. à n. 5. Gomef. lib. 2. var. Resol. c. 10. à n. 2. Farin. de Carcerib. q. 28. n. 62. Vulpell. de Libert. Eccles. p. 1. à n. 29. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. c. 17. n. 34. Menoch. de Arbit. Judic. casu 389. à n. 40. Caball. lib. 1. resolut. crim. cas. 194. n. 2.* ac alij, asserunt, cognitionem de crimine mutilationis v. g. aut homicidij à laico perpetrati ad Judicem secularem privativè pertinere, cognitionem verò Sacrilegij ad Judicem utrumque. Verùm hæc opinio tunc solum locum habet, quando crimen est tale, quod à Judice Ec-

cles. condignâ poenâ vindicari nequit, uti v. g. est homicidium. Secus enim non est ratio, cur non etiam Judex Ecclesiast. judicare de illo possit, si laicum Judicem prævenit, juxta ea, quæ de continentia causarum dixi supra à n. 561. Tametsi enim furtum v. g. à laico commissum de se pertineat ad cognitionem Judicis laici, si tamen est qualificatum per sacrilegium, non est ratio, cur non etiam ad forum Eccles. pertineat, cum sit unicum & indivisibile crimen, etsi speciem simul furti & sacrilegij contineat.

761. Porrò Sacrilegium mixti fori est, & ad Judicis etiam secularis cognitionem pertinens, non solum, si committitur à laico in laicum, v. g. si laicus in Ecclesia percutiat laicum, sed etiam, si Clerico intra vel extra Ecclesiam injuriam inferat, aut si laicus Virginem Deo dicatam corrumpat. Jul. Clar. lib. 5. Sent. §. fin. q. 36. n. 47. Guido Papæ decis. 562. n. 3. Carol. de Grass. de Effect. Clericat. effect. 1. n. 577. Genuens. in Prax. Archiep. c. 29. n. 5. Menoch. de Arbitr. Judic. casu 389. à n. 14. Suar. Defens. Fid. lib. 4. c. 15. n. 13. Guazzin. in Defens. reor. p. 1. c. 11. n. 11. Olsch. decis. 103. E contrario etiam ad forum Eccles. pertinet injuria laico à laico in Templo illata, & furtum rei profanæ in eodem à laico factum: tametsi enim teste Jcto L. 5. ff. Ad Leg. Jul. peculat. Divi Sever. & Antonin. Cassio Festo inscripserunt, res privatorum, si in ædem sacram depositæ subreptæ fuerint, furti actionem non sacrilegij esse: quia tamen sacrilegium committitur auferendo sacrum de sacro (loco) vel non sacrum de sacro, sive sacrum de non sacro, ut ait Pontifex Can. quisquis 21. 17. q. 4. idcirco etiam furtum rei profanæ è loco sacro est Sacrilegium. Cumque decisio circa res ad Religionem pertinentes non ad potestatem laicam, sed sacram pertineat, Jus hîc Canonicum attendendum est, uti benè notant Bald. in L. Si nondum C. de Furt. n. 4. Boërius decis. 254. n. 2. Decian. tom. 2. tr. Crim. lib. 6. c. 30. n. 16. & Menoch. l. c. n. 14.

762. Addunt hîc Innocent. Panorm. Oldrad. aliique pluri-
mi, conveniri etiam coram Judice Ecclesiastico posse laicum non
tantum, si conveniatur super rebus ipsius Ecclesiæ, sed etiam super
bonis Clerici patrimonialibus, idque certum esse ait Sperelli *De-
cis. Fori Eccles. p. 1. decis. 100. n. 40.* eò quòd etiam tunc com-
mittatur sacrilegium. Verùm sacrilegium committi per viola-
tionem bonorum patrimonialium Clerici, supponitur & non
probat, ac idcirco conveniendum tunc esse laicum à Clerico
coram Judice laico, tenent Suar. *lib. 4. Defens. Fid. c. 14. n. 14.
& 15.* ac alij, ac dixi suprâ *n. 88.* Illud omninò admittendum,
posse Ecclesiam restitutionem in integrum petere coram Judice
etiam Ecclesiastico, uti cum Panorm. Felin. Innocent. Marian.
Socin. Feder. de Senis ac communi aliorum tradunt Redoan. *de
rebus Eccles. non alien. & q. de restit. in integr. §. 7.* Aufrer. *in
Clem. 1. de Offic. Ordin. & tract. de Potest. Eccles. n. 43. vol. 14.
inter Tract. divers. Maranta de Ord. Judic. p. 6. tit. Secund. artic.
princip. n. 10.* Diaz *reg. 219. limit. 2.* Gutierrez *lib. 1. Can. 99. c.
34. n. 10.* ac manifestum est ex *C. pen. de Reb. Eccles. alien.* Eundemque in finem passim à DD. adducitur textus *c. 1. de in integr.
restit.* Unde malè dissentit Covarr. *lib. 1. var. resol. c. 4. n. 2.* as-
serens divinando, fortè Civitatem Alphanensem, cujus Episco-
po rescripsit Pontifex *cit. cap. 1.* fuisse tunc sub dominio tempo-
rali Sedis Apostolicæ. Quæ cavillatio si semel admittatur, plu-
rima alia rescripta Pontificia ad Episcopos Italiæ data eludi pote-
runt. Dicere pariter debuit, Maurianam Sabaudia Civitatem,
ad cujus Episcopum data fuit decretalis *cit. C. pen.* fortè tunc fuisse
sub jurisdictione temporali Ecclesiæ.

763. VII. Crimen Mixti Fori est Sortilegium. *Can. 10. 26.
q. 5. & tot. tit. C. de Malefic. & Mathem.* Erit tamen solius Ju-
dicis Ecclesiastici de eo judicare, si sapiat hæresim, v. g. si quis
invocet Dæmonem, ut sciat futura &c. De quo fuse Clarus
*L. 5. Sentent. §. Hæresis n. 25. & Farin. in Praxi crim. q. 20.
à n. 72.*

764. VIII. Concubinatus. *Can. Nemo 4. 32. q. 4.* ubi omne carnale commercium extra conjugium in latiore & impropria significatione dicitur adulterium, & *Novell. 14. §. 1.* Unde dubium jam non est, posse hoc delictum etiam à seculari Magistratu puniri: tum quia Leges Civiles posteriores illud prohibent: tum quòd praxi locorum ita receptum est.

765. IX. Polygamia. Esse Fori Ecclesiastici constat, cùm ex eo, quòd per eam irreverentia & injuria Sacramento Matrimonij irrogatur; tum quòd agitur contra institutionem Conditoris Dei, qui *masculum & feminam creavit eos*, ut dicitur *Genes. 1. v. 27.* ac Christus repetijt *Matth. 19. v. 4.* id est, tantum unam junxit uni, ut exponunt SS. Chrysostomus, Hieronym. aliique PP. apud Maldonatum *in cit. c. Matthe.* Quæ institutio Divina matrimonij inter unum tantum virum & feminam unam, recte etiam deducitur ex illo *Genes. 2. v. 24. adhærebit (vir) uxori suæ, & erunt duo in carne una. Nam non dixit (ait Pontifex C. Gaudemus 8. de Divort.) tres vel plures, sed duo: nec dixit, adhærebit uxoribus, sed uxori.* Nec si quis plures habere uxores simul posset, essent duo, sed tres vel quatuor in carne una. Unde Christus *cit. c. 19.* ex illis verbis Genesis probavit, esse adulterum, qui dimissâ primâ secundam ducit. Quod verum non esset, si quis posset plures ducere: tamen si enim peccare eo casu posset priorem dimittendo, non tamen esset adulter ducendo secundam, quia hæc esset vera ejus uxor. Quòd verò Polygamia crimen sit etiam Fori secularis, manifestum est cùm ex praxi, tum ex §. *Socrum 7. Inst. de Nupt. L. Nemo 7. C. de Judæis & Cælicol. & L. Neminem 2. C. de Incest. & Inutil. Nuptijs.*

766. X. Assassinator. Judicis laici esse de hoc crimine cognoscere, constat cùm ex praxi, tum ex eo, quòd Jure Civili puniatur Homicidium. §. *Item Lex Cornelia 5. Inst. de Public. Judic.* Esse etiam Judicis sacri perspicuum est ex *C. 1. de Homicid. in 6.* Idem dicendum est de Crimine Falsi, juxta *C. 7. de Crimine Falsi, ac tot. tit. C. ad L. Cornel. de Falsis.* Idem de crimine Incendia-

riorum. *Can. Pessimam* 32. 23. q. 8. & *Can. 21. 12. q. 2.* ac *L. 10. ff. ad L. Cornel. de Sicar. cit. §. 5. Inst. de Public. Judic. L. 28. §. 12. ff. de Pœn. L. 9. ff. de Incendio, & Constit. Crimin. Caroli V. art. 125.* De his criminibus Mixti Fori præter alios fusè ac doctè agit *Marta de Jurisdic. p. 2. à c. 7. usque ad 30.* ubi plura alia addit, ut falsatarum literarum Apostolicarum, fractæ pacis, conventicularum illicitorum, piraticæ.

767. Sunt præter Crimina aliæ quædam causæ, quæ ad Forum tam Ecclesiæ quàm Magistratum secularium pertinent. Nam primò ad observandum Juramentum Promissorium compellere potest uterque Judex. De Ecclesiastico constat cum ex *tot. tit. de Jurejurando*, tum ex eo, quòd res est spiritualis, ac immediatè pertinens ad salutem animæ, & cultum Numinis, quod in testem vocatur. De seculari Judice id supponitur *C. Licet mulieres de Jurejur. in 6.* Hæres tamen laicus circa contractum, quem testator juramento firmavit, conveniri coram Judice Ecclesiastico nequit, ut post. *Joan. Andr. Panorm. Bald. ac alios* benè observat *Farin. L. 1. Prax. Crim. tit. 1. q. 8. n. 141. §. Limita hanc ampl.* quia licet obligatio promissionis ac contractûs à defuncto initi transeat ad hæredem, non tamen ad eum transit obligatio Juramenti, utpote quòd merè personale est, ut cum *S. Thoma, Bart. Bald. Panorm. Imol. tradit* communissima *DD.* quos allegant & sequuntur *Farin. l. c. Gabriellus L. 2. tit. de Jurejur. conclus. 6. Suar. Tom. 2. de Relig. lib. 2. de Juram. c. 15. n. 9. & c. 31. n. 12.* ac *Thomas Sanch. in Decalog. L. 3. c. 13. n. 1.* nec ullum, qui dissentiat, auctorem mihi licuit reperire. Neque obstat, quòd vota Testatoris realia, v. g. de distribuendis elemosynis, fundanda Ecclesia, implere hæres teneatur. *L. 2. ff. de Pollicitat.* Hæc enim, si valida sunt, obligant ratione promissionis Deo factæ & ab hoc acceptatæ, ac proinde impleri debent ab hæredibus, sicut promissiones hominibus factæ, ut fusè explicant *Sanchez l. c. lib. 4. c. 15. à n. 25. & Suar. l. c. lib. 4. de oblig. Voti c. 11.* Tametsi verò etiam Judicis secularis sit compellere ad servandum Jura-

men-

mentum: non tamen potest ab eodem directè absolvere, quamvis possit indirectè, videlicet illud remittendo loco subditi, cui iuratum est, & qui propter injuriam v. g. aut bonum publicum tenetur remittere, ut cum communi DD. tradunt & explicant Suar. *l. c. c. 41. n. 16.* ac Cardin. de Lugo *disp. 22. de Just. n. 238.* & dixi suprà *n. 726.*

768. Secundò Causa Mixti Fori est, si agatur pro re Ecclesiæ contra laicum: poterit enim iste tunc conveniri etiam coram Iudice Ecclesiastico, sive agatur actione reali, sive personali. Ita cum communissima DD. Bellet. *Disquit. Cleric. tit. de favore Cler. reali §. 5. n. 2. §. 6.* Guttierrez *Canon. qq. lib. 1. c. 34. n. 13.* Sperelli *decis. 98. n. 2.* & constat ex *C. penult. de Reb. Eccles. alien.* traduntque ibi omnes Interpp. Quod privilegium fundatur tum in Ecclesiæ & Clericorum prærogativa: tum, uti putat Sperelli *l. c.* in negligentia Iudicum secularium, qui parùm, ut ait, aut nihil solent illis favere: tum denique, quia detinentes rem Ecclesiæ non præsumuntur justè detinere. *cit. C. Si Clericus junct. C. Cum sit de Foro comp.* Unde consequens est, quòd administrator bonorum Ecclesiæ pro reddenda ratione, colonus partarius pro solvenda parte fructuum, emphyteuta pro canone solvendo &c. coram Iudice Eccles. conveniri possint. *Can. Judicatum. §. ibi Glossa dist. 9. Panorm. in cit. C. 5. Valasc. de Jure emphyt. q. 34. n. 14.* Hieron. Gabriel. *consil. 37. n. 10.* Marian. Socin. *in C. Si quis Clericus de Foro comp. n. 8.*

769. Tertiò Causa Mixti Fori est Executio Ultimarum Voluntatum ad pias causas, uti colligitur ex *L. 28. §. 5. C. de Episc. & Cleric. & L. 50. in fin. ff. de Petit. Hæredit.* Si tamen testator aliquid legasset pro restitutione illicitè acquisitorum (quod legatum merè spirituale dicunt) solus Episcopus executor esset. Ad quem insuper pertinet executio legati pij pro redemptione captivorum, si nullus alius executor nominatus est: tametsi executionem ab eo fieri noluerit & prohibuerit testator. *Novell. 131. c. 11.* Habet denique Episcopus jus ferendi sententiam definitivam,

vam, quando inter executores testamenti ad pias causas est discordia. De quo Haunold. *Tom. 5. de Just. tr. 1. n. 334.*

770. Quartò denique huc præter alia referenda est potestas tollendi ea, quæ bonis moribus & Religioni adversantur, ut est v. g. prohibere subditis, ne ad Conventus & Conciones Heterodoxorum accedant; prohibere & suppressere libros noxios, quorum ab uno alteròve seculo uti feracissima, ita perniciosissima seges est, eaque scribentium licentia, ut ante paucos annos quidam ausus fuerit ipsum Ecclesiæ Catholicæ Patronum & Protectorem Gloriosissimum Regem Romanorum adsciscere Patronum suo Operi, in quo Catholicam Religionem non semel incessit ac traducit, unaque tacitè Patronum, qui eam sequitur; alij verò multi inanissimas fabulas pridem apertæ calumniæ convictas identidem regerant, & fucum incauto Lectori faciant. Quos inter Goldastus Calvinista Imperialibus, quas collegit, Constitutionibus, præter plura alia fabulosa, inseruit quandam Declarationem Pacis Religiosæ, & Epistolam ad Lutherum, felicissimæ memoriæ & ardentissimi in Catholicam Religionem studij ac zeli Imperatori Ferdinando I. à quibusdam per summam injuriam, ut mox à Catholicis demonstratum fuit, affectas. De qua similibusque imposturis plura Jurisconsulti Catholici in *Compositione Pacis c. 6. q. 45.* Eadem fide consarcinata fuit ante bina circiter lustra sub ficto nomine Augustini le Blanc Historia de Auxilijs Gratiæ Divinæ, facta plurimis fabulis & mendacijs, tantâ nihilominus præfidentiâ & audaciâ Orbi Literario obtrusis, velut pura veritas, cui refragari nemo possit, afferretur. Errant porrò, qui libertatem scribendi per librorum prohibitionem putant non esse constringendam. Quàm enim librorum vel pravam doctrinam vel calumnias continentium lectio inimica sit & noxia Religioni, quantum inquinat plurimorum mores, multorum famam ac honorem, nimis apertè ostendit quotidiana experientia. Quòd verò hujusmodi libros non tantum vetare, sed etiam comburere, usitatum semper fuerit non Ecclesiæ dunta-

duntaxat, sed etiam Imperatoribus aliisque Magistratibus secularibus, tam Ethnicis quam Christianis, fusè & eruditè docet Emman. Gonzalez in C. Praterea 4. de Heretic. à n. 6. ubi n. 9. dissolvit, quæ in contrarium afferri possunt.

§. II.

*Utrum in Causis Mixti Fori Judex Ecclesiasticus
procedere contra laicos ad pœnas temporales
possit.*

771. *Proponitur sententia negantium cum suis fundamentis.*

772. *Statuitur cum communi DD. posse Judicem sacrum etiam ad pœnas temporales procedere. Et probatur ex novo Jure Tridentini.*

773. *Similiter ex antiquo.*

774. *Stabilitur multiplici ratione.*

775. 776. *Respondetur ad fundamenta adversantium.*

771. Cum Causæ modò enarratæ ad Forum tam Sacrum quam Profanum cum jure præventionis pertineant, quæstio nascitur, an Judex Ecclesiasticus quoad illas procedere contra laicos possit non tantùm ad pœnas Ecclesiasticas, sed etiam temporales, seu illas, quas Judex etiam Secularis infligere valet, quales sunt multa pecuniaria, carcer, verberatio, irrogatio infamiæ, exilium &c. Negant Jul. Clarus lib. 5. Sentent. §. fin. q. 37. n. 8. Fernand. Vasq. lib. 3. de Testam. §. 22. à n. 17. Camill. de Curte p. 2. divers. feudal. c. 2. n. 17. Carol. de Grass. de Effect. Cleric. effect. 1. n. 620. aliisque non pauci. Unde ajunt, Episcopos, si incarcerandi sint rei laici, bonis privandi &c. brachium seculare implorare debere. Nituntur gemino fundamento. I. Quòd Episcopus non habeat territorium distinctum & temporalem jurisdictionem, ac proinde familiam armatam tenere non valeat, uti post Panor. in C. Significasti de Offic. & potest. Jud. deleg. n. 10. docuere non pauci, quos refert Marta de Jurisdic. p. 2. c. 29. n. 13. 2. Quòd pœna temporalis

E. eee

poralis